

Instead, the Parliament awaits the adoption in the second reading of another draft law "On Municipal Guard" № 2890, which proposes to create not local police, but other units of the law enforcement (municipal guards) in the communities.

The article finds that Eastern European countries are divided into two types: those that created the local police and those that established local public order institutions. The main distinguishing features of these law enforcement divisions are their legal status, tasks, powers and level of state control and supervision (police and ministries of internal affairs).

The main tasks of local units of ensuring public order (regardless of their legal status) are:

- 1) participation in maintenance of public order;*
- 2) prevention of crimes and other violations of laws;*
- 3) protection of municipal property;*
- 4) control over observance by citizens of the requirements of local self-government;*
- 5) assistance to the national (state) police and other state bodies in the implementation of their authority to ensure public order in the territory of the community.*

At the same time, in each state, local law enforcement divisions, in addition to the above, fulfil specific tasks.

The activities of the local police units in Latvia, the Czech Republic and Slovakia are characterized by a large amount of tasks and powers in relations with citizens, compared with the status of other local law enforcement institutions in Lithuania and Estonia. However, giving greater authority means increasing the control and oversight authority of the state authorities for the activities of local police in the sphere of recruiting policemen, appointing and dismissing the leadership, and periodic reporting on the results of work.

Poland has specific experience, where local police are not created, but the level of state control over the activity of community guards is similar to countries where local police is operating.

Key words: *local police, local law enforcement institution, local self-government, protection of public order.*

УДК 347.73

Н. В. ВОРОТИНА,
кандидат юридичних наук

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІДКРИТОСТІ БЮДЖЕТНОЇ СИСТЕМИ ЯК ВАЖЛИВИЙ НАПРЯМ ФІНАНСОВОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

У статті досліджені правові засади відкритості бюджетної системи України в умовах фінансової децентралізації, проаналізований зарубіжний досвід у вказаній сфері, зроблено висновки щодо сучасного стану забезпечення відкритості бюджетної системи України, вироблено пропозиції щодо удосконалення чинного законодавства.

Ключові слова: *відкритість бюджетної системи, фінансова децентралізація, відкритий бюджет.*

Воротина Н. В. Обеспечение открытости бюджетной системы как важное направление финансовой децентрализации в Украине

В статье исследованы правовые основы открытости бюджетной системы Украины в условиях финансовой децентрализации, проанализирован зарубежный опыт в указанной сфере, сделаны выводы о современном состоянии обеспечения открытости

бюджетной системы Украины, сформулированы предложения по усовершенствованию действующего законодательства.

Ключевые слова: *открытость бюджетной системы, финансовая децентрализация, открытый бюджет.*

Vorotina N. Ensuring the openness of the budget system as an important area of financial decentralization in Ukraine

The article examines the legal basis for the openness of Ukraine's budget system in the context of financial decentralization, analyzes foreign experience in this area, draws conclusions about the current state of ensuring the openness of Ukraine's budget system, and formulates proposals for improving current legislation.

Keywords: *openness of the budget system, financial decentralization, open budget.*

Бюджетна система є ланкою фінансової системи, що має значний вплив практично на усі соціально-економічні процеси будь-якої держави світу. Як правило, порядок та принципи її формування свідчать про те, наскільки держава є демократичною та чи дбає вона не тільки про матеріальне забезпечення функціонування своїх інституцій, а й про своїх громадян.

Донедавна бюджетна система України була надто централізованою та закритою. Не зважаючи на чисельні лозунги політиків, пропозиції науковців та висновки експертів щодо необхідності наповнення місцевих бюджетів реальними фінансовими ресурсами, потрібними для вирішення соціально-економічних питань місцевого значення, публічності, прозорості та підзвітності у питаннях їх використання, реальних кроків щодо децентралізації та відкритості бюджетної системи, на жаль, не здійснювалось. І хоча у Бюджетному кодексі України (ст. 7) визначено, що одним із принципів бюджетної системи є принцип публічності та прозорості¹, але слід визнати, що цей принцип донедавна фактично був лише декларацією.

Питання прозорості бюджетної системи у вітчизняній правовій та економічній науковій літературі підіймаються досить давно. Дослідженню вказаних питань тією чи іншою мірою присвячували свої наукові праці такі фахівці у галузі бюджетного права та економічних наук, як Л. К. Воронова, Д. А. Беркєрська, О. А. Музика-Стефанчук, І. О. Луніна, Г. А. Нечай, З. І. Перошук, Н. Ю. Пришва, В. Д. Чернадчук, Н. Я. Якимчук та деякі інші. Актуальність поглиблення наукових досліджень вказаної тематики викликана реформуванням бюджетної системи України в умовах фінансової децентралізації, що здійснюється протягом останніх років, та необхідністю детального аналізу правових засобів забезпечення прозорості бюджетної системи України.

Метою статті є дослідження правових засад, сучасного стану та проблем забезпечення прозорості бюджетної системи України в умовах здійснення фінансової децентралізації з урахуванням світового досвіду. З огляду на викладене, планується виконати такі завдання: дослідити новації правового регулювання прозорості бюджетної системи України; виявити як сучасні досягнення, так і проблеми та прогалини у вказаній сфері; проаналізувати зарубіжний досвід забезпечення відкритості та прозорості бюджетної системи; запропонувати шляхи подальшого вдосконалення законодавства у вказаній сфері в умовах фінансової децентралізації.

Важливим напрямом реформ, що впроваджуються в Україні протягом останніх років, є створення умов для прозорості використання бюджетних коштів для громадськості. Закон України «Про доступ до публічної інформації»² визначає порядок здійснення та забезпечення права кожного на доступ до інформації, що знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації та інформації, що становить суспільний інтерес. Метою закону є забезпечення прозорості та відкритості суб'єктів владних повноважень і створення механізмів реалізації права кожного на доступ до публічної інформації.

Доступ до публічної інформації здійснюється на принципах: прозорості та відкритості діяльності суб'єктів владних повноважень; вільного отримання, поширення та будь-якого іншого використання інформації, що була надана або оприлюднена; рівноправності, незалежно від ознак раси, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, мовних або інших ознак.

Концепція відкритості (прозорості) бюджетної системи була розроблена у 90-х роках ХХ століття. Згідно з аналітичними дослідженнями підвищення прозорості в бюджетно-податковій сфері призводить до поліпшення результатів виконання бюджетів, зниження вартості запозичень, а також до скорочення масштабів корупції. Документи, що дозволяють оцінювати відкритість і прозорість у бюджетній сфері, розробляються міжнародними організаціями, серед яких Міжнародний валютний фонд (МВФ), Організація економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР) і Світовий банк. Підготовлені ними кодекси, керівництва та рекомендації носять необов'язковий характер, але дотримання передбачених в них принципів сприймається як дотримання стандартів кращої практики. Основними документами по відкритості та прозорості бюджетів в даний час є Керівництво по забезпеченню прозорості у бюджетно-податковій сфері (МВФ), що включає Кодекс належної практики по забезпеченню прозорості в бюджетно-податковій сфері. Перша редакція Кодексу належної практики МВФ була розроблена в 1998 р, а до 2001 р. вона була доповнена Керівництвом щодо забезпечення прозорості в бюджетно-податковій сфері. Нова редакція цих документів була прийнята в 2007 р.³

Результатом прийняття Кодексу стала добровільна програма по підготовці оцінок прозорості в бюджетно-податковій сфері, названих модулями. Ідея Кодексу полягала у тому, що прозорість є важливою складовою належного управління. В основі Кодексу і Керівництва 2007 р. лежать такі принципи: по-перше, надання вичерпної і надійної інформації про минулу, поточну і майбутню діяльність органів державного управління, її доступність сприяє прийняттю більш обґрунтованих і якісних економічних рішень, допомагає виявити потенційні ризики для перспективного стану бюджетно-податкової сфери, скорегувати податково-бюджетну політику у відповідь на зміни економічних умов і, відповідно, зменшити частоту і гостроту криз; по-друге, забезпечення підзвітності органів державного управління за обрані ними заходи політики перед громадянами; по-третє, отримання доступу до міжнародних ринків капіталу на сприятливіших умовах. Посилення контролю з боку громадянського суспільства і міжнародних ринків ще більше сприяє реалізації першої мети,

створюючи у органів державного управління стимули для проведення зваженої економічної політики і досягнення більшої фінансової стабільності⁴.

Зазначимо, що досягнення максимальної прозорості використання бюджетних коштів повинно позитивно вплинути на виконання одного із найбільш важливих завдань нашої держави – подолання корупції. Закон України «Про запобігання корупції»⁵ визначає поняття корупції, а науковцями пропонується узагальнена класифікація її негативних наслідків⁶, а також основних чинників, що сприяють розвитку корупції в органах публічної влади у бюджетному процесі⁷: Якщо аналізувати вірогідність виникнення корупції як взагалі, так і в бюджетному процесі, то слід погодитись і дослідниками вказаних питань⁸, що вона безпосередньо пов'язана з непрозорістю процесу, що прямо веде до сваволі чиновників.

Усвідомлюючи наявні недоліки, все ж необхідно звернути увагу на позитивні тенденції розвитку українського законодавства у сфері відкритості інформації для широкої громадськості. Серед новачків вітчизняного законодавства у вказаній сфері необхідно виділити запровадження в Україні розкриття інформації про майно та доходи осіб, уповноважених на виконання функцій держави та місцевого самоврядування та членів їхніх сімей (відповідно до Закону України «Про запобігання корупції»). В частині декларування цей закон діє починаючи з 1 вересня 2016 р., коли розпочала роботу нова електронна система. Статтею 45 вказаного Закону (розділ VII – «Фінансовий контроль») визначено, що вказані особи зобов'язані щорічно до 1 квітня подавати шляхом заповнення на офіційному веб-сайті Національного агентства з питань запобігання корупції декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, за минулий рік за формою, що визначається Національним агентством. Отже, статки зазначених осіб тепер оприлюднені, і будь-який громадянин, організація чи орган може безперешкодно отримати вказану відкриту інформацію. Зазначимо, що вказаний крок є безпрецедентним для України і спрямований на реальне виявлення корупції. І хоча вказані зміни нібито не мають прямого зв'язку із функціонуванням бюджетної системи, але опосередковано мають для неї велике значення. Адже в багатьох випадках наявність величезних обсягів майна, коштів та інших цінностей у вказаних осіб можуть свідчити не лише про хабарництво, а й про розкрадання бюджетних ресурсів. Відповідно, розкриття подібних злочинів сприятиме збільшенню бюджетних доходів та можливості їхнього використання на безліч необхідних державі та суспільству цілей.

Відповідно до прийнятого не так давно Закону України «Про відкритість використання публічних коштів»⁹ 15 вересня 2015 р. в Україні стартував портал про відкритість використання публічних коштів та проект «E-data», який сьогодні входить в ТОП-5 новаторських проектів Кабінету Міністрів України, в ТОП-10 реальних успіхів України після революції гідності за версією журналу «Фокус». Портал «E-data» – найбільша відкрита база даних по публічних фінансах в Україні. На його базі вже створено кілька проектів різної спрямованості, які дозволяють громадськості здійснювати контроль за витрачанням публічних коштів¹⁰. Згідно із п. 3 ст. 3 Закону на єдиному веб-порталі використання публічних коштів у режимі реального часу оприлюднюється також інформація про платіжні трансакції на єдиному казначейському рахунку. Порядок її оп-

рилюднення визначається Кабінетом Міністрів України (Концепція створення інтегрованої інформаційно-аналітичної системи «Прозорий бюджет»¹¹).

Зазначимо, що вказаний проект в Україні створено з урахуванням світової практики проекту «Відкритий бюджет». Досліджуючи історію його створення, науковці зазначають, що майже 15 років знадобилося сотням активістів, щоб 18 листопада 2011 р. в місті Дар-Ес-Салам (Танзанія) 116 учасників Глобальної асамблеї з понад 80 країн підписали декларацію про прозорість, підзвітність і громадську участь в бюджетному процесі. У тексті «Дарессаламской декларації» зазначається, що «відкритий державний бюджет і бюджетні процеси, що забезпечують громадянам можливість участі в них, критично важливі для повної реалізації всіх прав людини – громадянських, політичних, соціальних, економічних і культурних». Основними принципами «Дарессаламской декларації», на підставі яких створюється «Відкритий бюджет» є такі: 1) державні та місцеві бюджети повинні бути прозорими; 2) бюджетні процеси повинні бути інклюзивними, надаючи громадянам широкі можливості для реалізації їхнього права на отримання інформації про державні фінанси, а також права на участь в ухваленні рішень, пов'язаних з формуванням і розподілом державних коштів; 3) бюджети повинні формуватися і витрачатися ефективно і справедливо, сприяючи боротьбі з бідністю і досягненню соціальної рівності; 4) бюджетна інформація повинна бути точною і ґрунтуватися на відомих громадськості оцінках; 5) бюджети повинні бути повними – охоплювати всі державні доходи і витрати незалежно від їхнього походження, включно з міжнародною допомогою; 6) бюджети повинні бути стійкими, забезпечувати використання державних коштів для досягнення загальних цілей в довгостроковій перспективі; 7) звіти про виконання бюджетів повинні регулярно надаватися всіма суб'єктами бюджетного процесу; бюджети повинні бути об'єктом постійного моніторингу, контролю і повинні бути підзвітні законодавчій владі, органам внутрішнього і зовнішнього аудиту, ЗМІ та громадянам¹².

Повертаючись до українського законодавства, що регулює питання відкритості бюджетної системи, хотілося б звернути увагу також на те, що, визначаючи перелік та сутність принципів бюджетної системи України, Бюджетний кодекс встановлює, що принцип публічності та прозорості – це інформування громадськості з питань складання, розгляду, затвердження, виконання державного бюджету та місцевих бюджетів, а також контролю за виконанням державного бюджету та місцевих бюджетів¹³. Як свідчить аналіз вказаної норми, публічність та прозорість зводиться лише до інформування громадськості про бюджетний процес. Не маючи сумнівів щодо важливості відкритості вказаної інформації, все ж слід наголосити, що цей принцип повинен мати більш широке правове наповнення. Громадськість має здійснювати реальний вплив на бюджетний процес на усіх його стадіях, починаючи з підготовки проектів бюджетів (де висловлювати свою думку про пріоритетні напрями, на які планують використовувати бюджетні кошти). Крім того, необхідне вироблення реальних механізмів контролю громадянського суспільства за коштами як державного, та і місцевих бюджетів на усіх стадіях бюджетного процесу.

До речі, проблема недостатньої відкритості бюджетного процесу для громадянського суспільства притаманна не лише Україні. Організація International Budget Partnership (Міжнародне бюджетне партнерство) – найбільша в світі

коаліція неурядових організацій, що займаються питаннями бюджетів, їх прозорості та підзвітності та охоплює своєю діяльністю 102 країни світу, – надала прес-реліз Огляду відкритості бюджету цих країн за 2017 р. Він засвідчив, що 89 з 115 країн не змогли надати громадянам достатній обсяг бюджетної інформації; ця нездатність негативно позначається на можливості громадян у всьому світі забезпечити підзвітність своїх урядів в питаннях управління державними коштами. Огляд також показав, що більшість країн не змогли надати громадськості значущих можливостей для участі в бюджетному процесі – ні в роз'ясненні того, як уряд збирає і розподіляє кошти, ні в наданні звітності уряду по виконанню цих рішень. Жодна з 115 опитаних країн не надала можливостей для громадської участі, які б вважалися достатніми (не було країни з показником 61 або вище). Середній показник по всіх країнах складає всього 12 з 100 пунктів, при цьому 111 країн мали слабкі показники (менше 41 пункту). В Огляді зазначено, що без можливостей для активної участі громадян, особливо громадян з соціально вразливих і маргінальних груп населення, бюджетні системи можуть служити тільки інтересам могутніх еліт¹⁴.

Зазначимо, що сутність діяльності International Budget Partnership наступна: спираючись на міжнародно прийняті критерії, розроблені багатосторонніми організаціями, в Огляді відкритості бюджету ця організація використовує 109 рівнозначних показників для визначення прозорості бюджету. Ці показники визначають своєчасність розміщення центральним урядом восьми ключових бюджетних документів в Інтернеті для ознайомлення громадськості, а також всебічність і прийнятність бюджетної інформації, представленої в цих документах. Кожна країна отримує комплексний показник (з 100 можливих), який визначає її рейтинг в Індексі відкритості бюджету – єдиному в світі незалежному порівняльному аналізі прозорості бюджету.

У цьому зв'язку слід зазначити, що наша держава має певні успіхи на шляху забезпечення прозорості бюджетної системи. Показник України, що становить 54 бали зі 100, значно вище середнього світового показника в 42 бали. Вказані 54 бали України в Індексі відкритості бюджету в 2017 р. – це вище, ніж бал, отриманий в 2015 р. Україна підвищила рівень доступу до бюджетної інформації завдяки таким заходам: публікація громадського бюджету; був збільшений обсяг інформації, представлений в бюджетній пропозиції виконавчої влади; покращена якість аудиторського звіту¹⁵.

Отже, в результаті проведеного дослідження можна зробити низку висновків.

Не дивлячись на те, що одним із принципів бюджетної системи, що визначений у Бюджетному кодексі України, є принцип публічності та прозорості, донедавна він був лише декларативним та не мав реального правового підґрунтя. Важливі законодавчі кроки щодо його практичного втілення у бюджетне законодавство почали здійснюватися в Україні з 2014 р., що здебільшого було пов'язано із перемогою Революції Гідності та започаткуванням процесу децентралізації влади, важливою складовою якого стала фінансова децентралізація.

Серед новітніх правових механізмів, що вже впроваджені в законодавство України, реально працюють та підтверджують суттєве підвищення рівня прозорості бюджетної системи, необхідно виділити створення та функціонування урядового порталу про відкритість використання публічних коштів та проекту

«E-Data» та започаткування та реалізацію процесу відкритості для широкого кола громадськості публічних закупівель, що є вагомими чинниками запобігання корупції у бюджетній сфері.

Важливим кроком у напрямі забезпечення контролю громадськості за бюджетними коштами стало також введення електронного декларування осіб, що уповноважені на виконання функцій держави та місцевого самоврядування. На перший погляд вказані новації не пов'язані із функціонуванням бюджетної системи. Вони дають змогу як широкій громадськості, так і правоохоронним органам робити висновки щодо статків цієї категорії осіб. Але зв'язок все ж існує, і він досить тісний. Так, якщо особи-декларанти весь період своєї трудової діяльності були лише державними службовцями (і ніколи не займались бізнесом або іншою оплачуваною діяльністю), але мають величезні статки, це може свідчити не лише про хабарництво та інші корупційні прояви, а й про їхню участь у розкраданні бюджетних коштів. Вказані зміни відкривають нові можливості для притягнення цих осіб до юридичної відповідальності.

У результаті аналізу відповідних норм Бюджетного кодексу України, пропонуємо внести зміни до ст. 7 (що визначає принципи бюджетної системи України), зокрема, щодо правового змісту принципу публічності та прозорості. На сьогодні сутність принципу зводиться лише до інформування громадськості з питань бюджетного процесу, а також до інформування з питань контролю лише на одній з його стадій – виконання бюджетів. Зважаючи на позитивний світовий досвід, необхідно закріпити у законодавстві та забезпечити реальну реалізацію не пасивної (лише сприйняття відкритої інформації), а активної участі громадян у бюджетному процесі. Мова йде про відкритість для громадськості державних органів та органів місцевого самоврядування, що беруть участь у бюджетному процесі, та врахування ними пропозицій громадянського суспільства. Зазначимо, що задля досягнення окреслених цілей зміни необхідно внести не тільки у Бюджетний кодекс, а й у цілу низку інших законодавчих актів.

І, нарешті, слід наголосити, що підвищення рівня прозорості бюджетної системи України неодмінно призведе до поетапного знищення корупції, що є одною із найголовніших проблем нашої держави та суспільства. І хоча цей процес може бути досить тривалим та важким, але беззаперечним є той факт (з огляду на запроваджені законодавчі новації), що початок йому покладено, і це дає нам підстави для стриманого оптимізму.

1. *Бюджетний кодекс* України: Закон України від 8 липня 2010 р. № 2456–VI (з наст. змінами). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2456-17/page> **2.** *Про доступ до публічної інформації*: Закон України від 13.01.2011 № 2939–VI (з наст. змінами). URL :<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2939-17> **3.** *Голованова Н. В.* Оценка открытости (прозрачности) бюджетной системы: обзор международного и российского опыта // Финансовый журнал. № 3. 2015. С. 98 – 107. **4.** *Руководство по обеспечению прозрачности в бюджетно-налоговой сфере* (Международный Валютный Фонд, 2007 год). URL: <https://www.imf.org/external/np/fad/trans/rus/manualr.pdf> **5.** *Про запобігання корупції*: Закон України від 14.10.2014 № 1700–VII (з наст. змінами). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1700-18> **6.** *Гаращук В. М., Мухомасов А. О.* Актуальні проблеми боротьби з корупцією в Україні: монографія. Харків: Право, 2010. 144 с. **7.** *Музыка-Стефанчук О. А.* Деякі корупційні схеми у сфері бюджету // Наука і правоохорона. 2011. № 1. С. 56. **8.** *Баранов Н. А.* Лекции по курсу «Административные системы государств Европы». URL:

http://nicbar.ru/adm_sist.htm 9. Про відкритість використання публічних коштів: Закон України від 11.02.2015 № 183-VIII (з наступними змінами). URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/183-19> 10. Маркарова О. Пару слов о портале E-Data. URL: <http://biz.nv.ua/experts/markarova/paru-slov-o-portale-e-data-219459.html> 11. Концепція створення інтегрованої інформаційно-аналітичної системи «Прозорий бюджет»: схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 11 лютого 2016 р. № 92-р. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/92-2016-%D1%80> 12. Зубко Г. Ю. Відкритий бюджет і корупція. URL: www.epravda.com.ua/columns/2014/12/5/510667/ 13. Бюджетний кодекс України: Закон України від 8 липня 2010 р. № 2456-VI (з наст. змінами). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2456-17/page> 14. *Press-release* International Budget Partnership. 30 янвря 2018 г. В условиях ослабления общественного доверия к правительству и растущего неравенства прогресс в области прозрачности бюджетов в мире затормозился впервые за десятилетие. URL: <https://www.internationalbudget.org/wp-content/uploads/open-budget-survey-2017-press-release-russian.pdf> 15. *International Budget Partnership*. Обзор открытости бюджета за 2017 год Украина. URL: <https://www.internationalbudget.org/wp-content/uploads/ukraine-open-budget-survey-2017-summary-russian.pdf>

Vorotina N. Ensuring the openness of the budget system as an important area of financial decentralization in Ukraine

The budget system is very important for any country in the world. A short time ago, the system was too centralized and closed in Ukraine. Despite the fact that one of the principles of the budgetary system, as defined in the Budget Code of Ukraine, is the principle of publicity and transparency, until recently it had a declarative character and lacked a substantial legal basis. Important legislative actions have been taken in Ukraine since 2014 in order to practically implement this principle in the budget legislation. This has taken place mainly due to the victory of the Revolution of Dignity and initiation of the process of decentralization of power, and financial decentralization has become an important component of this process.

Recently, up-to-date legal mechanisms have been already implemented in Ukrainian legislation, are functioning in practice and confirm a significant increase in the level of transparency of the budget system. They include the creation and operation of a government portal on the use of public funds and "E-Data" project, introduction of openness in public procurement, making information available to general public, which are important factors in preventing corruption in the budget area.

Ukraine has made some progress towards ensuring transparency of the budget system. Ukraine's score is 54 points out of 100, which is well above the global average score of 42 points. Ukraine has improved the level of access to budget-related information by implementing the following measures: publication of community budgets; increased amount of information presented in a budget proposal of the executive power; enhanced quality of an audit report.

The introduction of an electronic declaration by persons authorized to perform functions of the state and local self-government has become one more important step towards ensuring public control over budget funds. It enables both the general public and law enforcement agencies to make conclusions on legality of assets of this category of persons and their possible involvement in embezzlement of public funds. The mentioned legislative innovations open up new possibilities for bringing these persons to a legal responsibility.

Transparency of the budget system can not be reduced to just informing the civil society about issues related to the budget process. Taking into account the global best practices, it is necessary to implement the idea of an active participation of citizens in the budget process in Ukrainian legislation and ensure its practical realization in contrast to a passive participation (just perception of an open information). This means openness of state and local self-government bodies involved in the budget process to the public and taking into account proposals of

the civil society. It should be noted that in order to achieve the above goals, amendments must be made not only to the Budget Code, but to a number of other legislative acts.

And finally, it should be emphasized that an increased level of transparency of Ukraine's budget system will inevitably lead to a gradual eradication of corruption, which is one of the most important problems of our state and society. And although this process can be quite lengthy and difficult, it is undeniable that the process has been launched (given the introduction of legislative innovations), and this gives us grounds for a cautious optimism.

Key words: *openness of the budget system, financial decentralization, open budget*

УДК 342.92

О. Б. КИШКО-ЄРЛИ,
кандидат юридичних наук

ВИЗНАЧЕННЯ СУБ'ЄКТА АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРАВопорушень у сфері ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ, ЗАФІКСОВАНИХ В АВТОМАТИЧНОМУ РЕЖИМІ

Стаття присвячена дослідженню питання доцільності визнання суб'єктом адміністративного правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксованого в автоматичному режимі, особи, яка керувала транспортним засобом у момент вчинення правопорушення, або особи, за якою зареєстровано транспортний засіб. Дане питання розглядається в контексті рішення Конституційного Суду України у справі про адміністративну відповідальність у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, а також практичного досвіду держав – членів ЄС та України в цій сфері.

Ключові слова: *суб'єкт адміністративного правопорушення, система фіксації правопорушень у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху в автоматичному режимі, управління швидкістю, адміністративна відповідальність, презумпція керування транспортним засобом особою, за якою він зареєстрований.*

Кишко-Єрли О. Б. Определение субъекта административных правонарушений в сфере обеспечения безопасности дорожного движения, зафиксированных в автоматическом режиме

Статья посвящена исследованию вопроса целесообразности определения субъектом административного правонарушения в сфере обеспечения безопасности дорожного движения, зафиксированного в автоматическом режиме, лица, которое управляло транспортным средством в момент совершения правонарушения, или лица, на которое зарегистрировано транспортное средство. Данный вопрос рассматривается в контексте решения Конституционного Суда Украины по делу об административной ответственности в сфере обеспечения безопасности дорожного движения, а также практического опыта государств – членов ЕС и Украины в этой сфере.

Ключевые слова: *субъект административного правонарушения, система фиксации правонарушений в сфере обеспечения безопасности дорожного движения в автоматическом режиме, управление скоростью, административная ответственность, презумпция управления транспортным средством особой, за которой он зарегистрирован.*